

La meitat oculta de la història

Elisenda Albertí redescobreix en el llibre 'Catalanes medievals' la història de 24 dones que, en una societat que les volia amagades, van tenir un paper protagonista en l'edat mitjana

La dona, en el centre de la història. La il·lustració mostra Agalburza de Bas, que va ser princesa d'Arborea, a l'illa de Sardenya, on va fer créixer la influència catalana.

TEXT PEP MARTÍ

Elisenda Albertí i Ròmul Brotons duen anys fent una tasca de divulgació d'episodis i de personatges poc coneguts de la història de Catalunya. Ho fan a través del seu segell, Albertí Editor, fundat per Santiago Albertí a mitjan dècada dels cinquanta (vegeu peça). Ara, Elisenda Albertí acaba de publicar *Catalanes medievals*, on passa revista a la vida de 24 dones que van tenir un rol rellevant en l'edat mitjana.

Com explica la mateixa autora, «la dona és la gran oblidada de la història, i més en una època com la medieval, que presenta encara moltes ombres. Potser per això em vaig proposar aquest projecte de recuperació, i en el llibre hi tenen un lloc destacat figures femenines que jo definiria com a dones sàvies, que van tenir un paper en àrees científiques o mèdiques, des de llevadores fins a guaridores, i també hi apareixen dones heterodoxes».

HERETGES

Entre les 24 protagonistes del llibre hi són presents diplomàtiques de gran sagacitat, com Agalburza de Bas, que va obrir Sardenya al poder català. O Marquesa de Cabrera, que, en casar-se amb

el comte d'Empúries a la fi del segle XIII, va crear el domini més poderós del Principat. Però en el llibre hi són més presents grans heterodoxes del seu temps, dones que van haver de combatre contra els prejudicis de la seva època.

Una d'elles fou Blanquina March, filla d'una família de jueus conversos que, en els temps dels anomenats Reis Catòlics, va ser jutjada pel Sant Ofici com a heretge. La Inquisició la va perseguir fins després de morta, víctima de la pesta, per intentar apoderar-se dels seus béns. També és colpida la història de Valentina Guarner, que l'any 1486 va ser processada per bruixeria, i fou condem-

**ELISENDA ALBERTÍ:
«HE VOLGUT DONAR
A CONÈIXER FIGURES
OBLIDADES»**

**EL LLIBRE ÉS UN
HOMENATGE A LES
DONES SÀVIES
I PERSEGUIDES**

nada a morir ofegada. Aleshores es creia que, d'aquesta manera, el cos de la dona suposadament embruixada renaixia. D'una època anterior, a la darreria del segle XIII, és la història d'Ermesenda de Castellbò, perseguida per les seves simpaties amb els càtars.

L'autora i editora ens recorda que «la col·lecció "Orígens" pretén precisament explicar el passat a través de fets o personatges originals». D'aquí vénen alguns dels temes que han editat, com *L'increïble vestit minvant*, sobre els banyadors, *Coses de la vida moderna. 58 invents que han transformat Barcelona* i *Parcs d'atraccions de Barcelona, des de 1853 fins a l'actualitat*. ▲

UN SEGELL BRILLANT

Santiago Albertí

■ ■ Albertí Editor continua fidel al llegat del fundador, Santiago Albertí, ja malaguanyat, que des que va fundar l'editorial, el 1954, va apostar per donar a conèixer autors de qualitat amb voluntat de fer arribar la literatura catalana al gran públic. Albertí va excel·lir en la divulgació de nous autors, com Josep Maria Espinàs, Manuel de Pedrolo, Pere Calders, Baltasar Porcel... I també amb els diccionaris que van convertir-se en una referència. El context polític no podia ser més inhòspit, i el segell va haver de navegar enmig de censures i de prohibicions. Però, en la història de la represa cultural del país, Albertí hi ocupa un lloc destacat. Amb aquest bagatge, continua endavant.